

**RJEŠENJA I BODOVANJE ZADATAKA ČETVRTOGA RAZREDA ZA
DRŽAVNU RAZINU NATJECANJA IZ HRVATSKOGA JEZIKA 2014./2015.**

- 1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.**

Hrvatski filozof Frane Petrić, po godini rođenja gotovo vršnjak **engleske kraljice Elizabete Prve**, rođen je na otoku Cresu u doba kad je taj otok pripadao **Mletačkoj Republici**. Kao desetogodišnji dječak sudjeluje sa stricem Ivanom Jurjem, zapovjednikom galije, u **ratu protiv Turaka** u našim i grčkim vodama. Bio je znamenit europski filozof i izrazit **antiaristotelovac**. U Ferrari je predavao **Platonovu filozofiju** i bio član mnogih **talijanskih akademija**. Na poziv **pape Klementa Osmoga** dolazi u Rim. Pred smrt je zatražio da ga prime za člana **Zbora sv. Jeronima**, pri čemu je morao dokazati da je podrijetlom iz ilirskih krajeva te da poznaje hrvatski jezik. Pokopan je u **crkvi sv. Onofrija** na rimskome brežuljku samo nekoliko stotina metara od Vatikana. Petrić je živio u vrijeme progona. Venecija je njegovoj obitelji stavila **griješ hereze**, ujak mu je optužen kao **luteran**, a otac Stjepan, gradski sudac, osuđen je na izgon iz grada.

- **5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda, 4 pogreške 1 bod, 5 pogrešaka 0 bodova)**

- 2. Napiši odgovor na praznu crtu.**

Odredi dva optativa iz sljedećega teksta.

Dočeka ih je domaćin, sva posluga i natpis na kojemu je pisalo dobro došli. Držale su se zdravice s mnogo želja, s mnogo živjeli i mnogo grljenja.

došli, živjeli

- **2 boda (1 pogreška 1 boda, 2 pogreške 0 bodova)**

3. Napiši odgovor na praznu crtu.

Prepiši tri složena glagolska vremena iz sljedećih rečenica.

Kad povorka bijaše na dnu sela, ljudi se bijahu trgnuli i na glas zazivali svece. Oko ljudi bi se okupila djeca pa potrčāše kroza selo za povorkom. Netko je zazvonio, ali se od crkvenog trijema začuše kletve. Nikola Sabljak otrči u župni dvor.

(Ivan Goran Kovačić, *Mladi proroci*)

odgovor: (se) bijahu trgnuli, (bijahu) zazivali, je zazvonio

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

4. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi u infinitivu tri nesvršena glagolska oblika iz sljedećega teksta.

Koliba Jože Kasuna naherila se podalje od sela Rt, na najvišem brežuljku; kao da ju je netko odgurnuo od seoskih kuća, da ih ne skvrni. Neprestano se na nju obaraše vjetar; i grane jela, raskrilivši se nad brvnaom, jednako su kao ruke, dragale slamnu strehu.

(Ivan Goran Kovačić, *Veliki osvjetnik*)

odgovor: skvrnuti (skvrniti), obarati, dragati

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

5. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi glagolski prilog sljedećih glagola. Odgovore nije potrebno označiti naglascima i zanaglasnim dužinama.

A. pògledati   **pogledavši (pogledav)**

B. poglédati   **pogledajući**

- 2 boda (za svaki točno riješen primjer 1 bod)

6. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji dvije imenice ženskoga roda iz sljedeće rečenice.

Stjepan i Marko ostali su dio momčadi dok se miris truleža širio iz brodske užadi iza njihovih leđa.

odgovor: momčadi, užadi (momčad, užad)

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

7. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi padež, broj i rod podcrtanih riječi u sljedećemu tekstu.

Dok su Zrinjski i Frankopani na životu, pa gdje god oni živjeli, bili oni i u najdubljoj tamnici među najdebljim zidinama, uvijek će biti najveća pogibelj, velika grozota njegovu veličanstvu i državi. Kad ih ne bude, preplašit će se njihovi pristaše. Vjerujte mi, veleslavna gospodo, da se bez njih Hrvatska ne može ni maknuti.

(E. Kumičić, *Urota Zrinsko-Frankopanska*)

RIJEČ	PADEŽ	BROJ	ROD
zidina	instrumental	množina	ženski
pogibelj	nominativ	jednina	ženski
pristaše	nominativ	množina	muški
veleslavna	vokativ	jednina	ženski

- **4 boda (za svaki u cijelosti točno riješen primjer jedan bod)**

Priznati i odgovore napisane kraticama.

8. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Napiši sljedeće riječi prema morfonološkome načelu.

A) društvo   **društvo, dručtvo** (dovoljan je jedan primjer)

B) ražalostiti   **ražalostiti**

- **2 boda (svaki točno riješen primjer jedan bod)**

9. Na prazna mjesta u podcrtanim riječima upiši *ije/je* tako da riječi budu pravopisno točne.

Užad im se usijecala u ruke dok su na jednom dijelu grebena uz Zrmanju stiješnjeni između golemih kamenih gromada čekali pomoć, a iznad njih odjednom je sijevnula munja. Na obližnjim briješcima jasno su se vidjeli stjegovi.

- **4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)**

10. Napiši u sljedećim rečenicama slova č ili ć na prazne crte u riječima.

Na našim područjima čuvarkuća češće služi kao ukrasna nego ljekovita biljka. Neki se sjećaju da je to biljka čijim su sokom u djetinjstvu liječili uhobolju ili oštećenje bubnjića. Malo je poznato da je odlična i u liječenju opekline. Čak je neki liječnici preporučuju kao učinkovito sredstvo u borbi protiv bakterija, a pomaže i kod živčanih poteškoća.

- 4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova; boduje se svaki č/ć)

11. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je rečenica pravopisno točna?

- A) To se događalo 90.- ih godina prošloga stoljeća.
- B) Svakoga dana učim 4–5 sati.
- C) Studirala je 2002. – 2007.
- D) Javio se iz New York-a.

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

12. Napiši odgovore na prazne crte.

Odredi koje su se glasovne promjene dogodile u podcrtanim oblicima riječi.

Bokci plakahu nad tom mišlju.

bokci: nepostojani (nepostojano) a (e), jednačenje po zvučnosti

mišlju: nepostojani (nepostojano) a, jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe

- 2 boda (za svaki u cijelosti točno riješen primjer 1 bod)

13. Označi naglascima i zanaglasnim dužinama sljedeće oblike imenica u genitivu množine.

RIJEČ	GENITIV MNOŽINE
lútak	lútākā
lùtka	lütākā

- 2 boda (za svaki točno riješen primjer 1 bod)

14. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi dva nesročna atributa iz sljedećih rečenica.

Zajesenilo iznenada. Dugačko zrcalo Kupe presvuklo se maglicom. Po krošnjama drveća visio je, žalosno kao suza, pokoji orošeni list.

(Ivan Goran Kovačić, *Smrt u čizmama*)

nesročni atributi: **Kupe, drveća**

- **2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

15. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi iz sljedeće rečenice dvije sintagme utemeljene na jakom upravljanju.

Raskrilio nad vatrom kaput, a onda iznad dimljive žeravice pekao krumpire s izrovanih krumpirišta.

(Ivan Goran Kovačić, *Smrt u čizmama*)

raskrilio kaput, pekao krumpire

- **2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

16. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi kojoj vrsti neraščlanjenih rečenica pripada sljedeća rečenica.

Vozačima se govorilo o skliskim kolnicima. **besubjektivna rečenica**

- **1 bod (1 pogreška 0 bodova)**

17. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi kanonski oblik podcrtanih riječi u sljedećoj rečenici.

Umjetnica najprije oblikuje glinu, zatim je oslikava, udubljuje i lagano grebe da bi na kraju trag meke otisnute glinene ploče postao samostalno likovno djelo.

RIJEČ	KANONSKI OBLIK
je	ona
grebe	grepsti
meke	mek

- **3 boda (za svaki točno riješen primjer 1 bod)**

18. Zaokruži slovo ispred tačnoga odgovora.

Koja je od sljedećih riječi sinonim riječi *desnik*?

- A) alveolar
- B) dental
- C) labijal
- D) velar

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

19. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi vrstu prenesenoga značenja podcrtanih riječi u sljedećim rečenicama.

- A) Ljerko, ti si srce moje. metafora
- B) Pjenici su vječno treptanje u svijetu. metafora
- C) Osijek je rekorder u darivanju krvi. metonimija

- 3 boda (za svaki tačno riješen primjer 1 bod)

20. Napiši odgovor na praznu crtu.

Prepiši iz sljedećih stihova lekseme koji su u sinonimnome odnosu.

Šuti šuma kano raka pusta,
Ponad kojom vjerno stražu straže
Mrki divi, silni orijaši,
Stotinami desnica junačkih.

(August Harambašić, *Petar Svačić*)

odgovor: divi, orijaši

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

21. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi antonime podcrtanih riječi iz sljedećih rečenica.

- A) Jučer su bili na vađenju arterijske krvi.

▼
venske (venski)

- B) Acetanilid i toluid nisu mogli biti uzrok mučnine jer imaju vrlo visoko vrelište.

▼
ledište

- 2 boda (za svaki tačno riješen primjer 1 bod)

22. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi točan oblik ponuđenih riječi u sljedećim rečenicama.

A) Poznati je odvjetnik svoju arhivu darovao gradskoj upravi.

svoj arhiv / svoju arhivu

B) Vratili smo se iz posjeta muzeju.

posjeta / posjete

- **2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

23. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi ktetik u sljedećoj rečenici.

Zadrani su prošli tjedan ugostili svoje riječke prijatelje, ali i goste iz Rima te iz daleke Australije.

ktetik: riječke (riječki)

- **1 bod (1 pogreška 0 bodova)**

24. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi kanonski oblik pridjeva tvoren od sljedećih imenica.

A) bacačica   **bacačičin**

B) lipa   **lipov**

C) čeljust   **čeljusni**

- **3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

25. Napiši odgovore na praznu crtu.

Odredi tri tvorbeni arhaizma u sljedećem tekstu.

U Vinkovcima sam se počeo zanimati za umjetni obrt, a svršivši gimnaziju, došao sam kao suplent u Osijek pa sam počeo slikati kod Hötendorfa. Upisao sam se u tolika predavanja o umjetnosti da sam uzdrmao financijalno ravnotežje u svome budžetu. Prvu ponudu učinio mi je glasoviti kipar Antokolski, ali ponuda je bila premalena te je ne primih.

(prema: Iso Kršnjavi, *Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba*)

tvorbeni arhaizmi: umjetni, financijalno, ravnotežje

- **3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)**

26. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi vrstu podcrtanih dijalektizama u sljedećim rečenicama.

- A) To je moj mali škoj. **leksički (izrazni)**
B) On je pravi bogatec. **tvorbeni**
C) Pred njima zdjela vrućeg krompira. **fonološki**

- **3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**
- ne vrednovati kao pogrešno čakavizam, kajkavizam, štokavizam

27. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi eponime tvorene od sljedećih antroponima.

Francuski liječnik Joseph Ignace Guillotin izumio je giljotinu, engleski plemić Earl of Sandwich sendvič, a Levi Strauss poznati odjevni predmet levisice.

- **3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)**

28. Napiši odgovore na praznu crtu.

Prepiši dva matronima iz sljedeće rečenice.

Sa mnom su u razred išli Maja Kuharić, Jasna Šimić, Marko Antolić, Lucija Klarić, Franjo Anić i Jozo Čulibrk.

matronimi: **Klarić, Anić**

- **1 bod (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

29. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Razvrstaj ekonime, oronime i hidronime iz sljedećega teksta.

Nakon prošlogodišnjega izleta u Požešku kotlinu članovi Planinarskoga društva *Željezničar* sljedeći će vikend opet poći u zapadnu Slavoniju, gdje će cestom koja vodi od Staroga Petrova Sela doći do kapele posvećene svetomu Vidu, koja se nalazi u središtu Oštroga Vrh. Ondje ćemo ostaviti automobile te ćemo se pješice uputiti padinama Požeške gore. Do najvišega vrha Maksimova hrasta ići ćemo šumskom stazom, a na nekoliko mjesta preko nabujala Vučjaka morat ćemo preko improviziranih mostova.

EKONIMI	ORONIMI	HIDRONIMI
Staro Petrovo Selo, Oštri Vrh	Požeška gora, Maksimov hrast	Vučjak

- **3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)**
- **ne vrednovati kao pogrešku ako je Požeška kotlina svrstana pod oronime**

30. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Kojoj vrsti imena pripada toponim Beč?

- A) egzonimima
- B) egzotizmima
- C) eponimima
- D) etnonimima

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

31. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi u zadanim oblicima etnike toponima u tablici.

IME	N m. r. jd.	N ž. r. jd.
Čakovec	Čakovčanin	Čakovčanka
Duga Resa	Dugorešanin	Dugorešanka

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

32. Napiši odgovor na odgovarajuće crte.

Odredi značenje podcrtanih frazema.

- A) Nisam ga više mogla gledati kako gura glavu pod tepih. ‘bježati od problema’, ‘ne htjeti vidjeti problem’
- B) Zašto se bunite pa pala vam je sjekira u med!? ‘došao je najednom do velike dobiti ili koristi’, ‘poslužila ga iznenada sreća’

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

Priznaju se i svi drugi slični odgovori.

33. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od sljedećih tvorenica tvorena sufiksom *-anin*?

- A) Bračanin
- B) Đakovčanin (*-čanin*)
- C) Puljanin (*-janin*)
- D) Rabljanin (*-janin*)

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

34. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

rastavi na tvorbene sastavnice sljedeće riječi.

A) Novogradišćanka	Novogradišćan- -ka
B) rukomet	ruk- -o- -met- -Ø
C) predvorje	pred- -dvor- -je (pre- -dvor- -je)

- **3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**
Priznati i rješenja bez spojnica.

35. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi točan oblik pokrata navedenih u zagradama u sljedećoj rečenici.

Poznata novinarka HINA-e (HINA) objavila je da su stručnjaci u američkoj NASA-i (NASA) uspjeli spasiti satelit.

- **2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)**

36. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od sljedećih polusložnica pleonazam?

- A) društveno-ekonomski
- B) finansijsko-upravni
- C) gospodarsko-politički
- D) **obrazovno-edukacijski**

- **1 bod (1 pogreška 0 bodova)**

37. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji četiri pokazne zamjenice iz sljedećega teksta.

Bilo bi zdravo dobro, kad bi se našo kogod, šta bi sve te razlike med divanom i pisanjom kod Bunjevacu skupijo i sredijo, kako edno učenjačko dilo zaktiva, pa tako sređeno otrukovo u kakom listu, el možbit knjižici, kako bi se sav naš svit mogo s otim upoznat. U ovom napisu ja bi tijo pokast samo nikalko slučajova od ti razlika med divanom i pisanjom.

pokazne zamjenice: te, otim, ovom, ti

- **4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)**

38. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Napiši umanjene podcrtanih glagola u sljedećim rečenicama.

A) Modrić je skinuo gips, ali vidno šepa i neće biti spreman za Zagreb.

šepesa, šepucka (šepesati, šepuckati)

B) Mateo sad ima četrnaest godina i više ne drijema na zabavama.

dremucka (dremuckati, drjemucka, drjemuckati)

- 2 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

39. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi dijelove leksikografskoga članka.

LÎST *m* [mn *listovi*] ‘1. *bot.* organ viših biljaka koji obavlja asimilaciju i transpiraciju, 2. lisnat, tanak četvrtast komad neke stvari, 3. pismo, 4. isprava ispisana na listu papira, 5. *anat.* stražnji mesnati dio potkoljenice, 6. *zool.* (*Solea vulgaris*) morska riba koštunjača iz porodice listovki’

LÎST

m [mn *listovi*]

2. lisnat, tanak četvrtast komad neke stvari

natuknica (lema)

gramatička odrednica

definicija

- 3 boda (svaki točno riješen primjer 1 bod)

40. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Tko je uz Andriju Jambrešića sastavio četverojezični rječnik hrvatskoga jezika?

A) Antun Mažuranić

B) Franjo Sušnik

C) Ivan Broz

D) Jakov Užarević

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

41. Napiši na praznu crtu dva sinonima leksema *gazofilacij*.

**odgovor: vokabular, rječnik, glosar, blago jezika, tezaurus, riznica, spremište
blaga, svetohranište, bogatstvo, slovar, dictionar**

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

42. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji iz sljedećega teksta tri historizma.

Znam da nemaš ni krajcara, ali mi moraš donijeti tri oke vina. Oduzmi ga gore u ambar pa ga stavi u onaj drveni lagav dok ne dođe financ da provjeri.

odgovor: krajcara, oke, financ

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)